

Virginie Loveling

ERFELIJK BELAST

Met een nawoord van

Leen Huet

 DAVIDSFONDS
UITGEVERIJ

Inhoud

Eerste deel	7
Tweede deel	101
Nawoord <i>door Leen Huet</i>	205
Verantwoording <i>door de uitgever</i>	221
Geraadpleegde literatuur	223

Eerste deel

I

Die zondagnamiddag trok Colette haar voordeur toe. Elke zondag deed zij dat op nagenoeg hetzelfde uur. Het was ook meestal de enige maal in een hele week dat zij uitging. En wat voor uitje dan nog! Even tot aan het stationsgebouw, enkel voor een uurtje, een ziekenbezoek.

Colette trok haar deur toe, ging naar het midden van de straat, bleef enige ogenblikken staan en keek naar haar huis; het maakte deel uit van de reeks die men destijds in Vroden de 'Zeven Hoofdzonden' noemde. Zij waren niet even groot, maar allemaal hadden zij trapgeveltjes. Dát waar Colette liefdevol naar keek, was een van de keurigste: witgeschilderd, met blij-groene vensterkruisen; rondom ieder raam een lijst van rode steentjes met witte biesjes daartussen; de treden omhoog naar de huisspits ook rood, met net zulke witte biesjes. De deur in 't midden, een raam daarboven, aan elke kant beneden ook een raam, een breed raam.

Door de week zaten de broers aan het ene, met een paar gezellen op de grote kleermakerstafel; het andere had Colette voor zich alleen. Door de week kon men in 't voorbijgaan naar binnen kijken, 's zondags, zoals nu, hingen er hagelwitte gordijntjes voor.

Colette, voldaan over haar inspectie, vervolgde haar weg. De straat was bijna leeg, in Vroden wandelt men niet; een paar opgroeiende meisjes, een kind of drie, een vrouw die van de ene deur in de buurt naar de andere ging, een meid die dienst had bij 't huis van de dokter.

Colette was op haar zondags: een muts naar vroeger mode, een zwarte rok, een zwartzijden pelerine (kardinaal genaamd) met zijden franjes eraan, iets wat haar magere bovenlijf – van opzij gezien – als tussen de twee dekvleugels van een insect insloot. Traag in haar bewegingen, met een lang bleek gezicht, alles recht naar beneden, neus, mondhoeken en kin. Vijfenveertig jaar oud. Mooi geweest in haar jeugd? Wie vroeg nog daarnaar, wie dacht nog daaraan? Wanneer de droge zaadplant ritselt in de na-jaarswind, denkt niemand aan de bloesem die er eenmaal over geurde.

Bij 't station kwam juist een trein aangestoomd. Colette wachtte aan de gesloten spoorboom. Zij zag de stationschef op het perron staan, die niet alleen herkenbaar was aan zijn rode dienstkepie, maar ook aan zijn rijzige gestalte: forsgebouwd, breedgeschouderd, met een regelmatig gelaat zonder uitdrukking, stond hij daar. Enige mensen stapten in, enige mensen stapten uit, de portieren werden met krachtige klappen toegeslagen, het *'Fini! Partez!'* klonk luid, en zuchtend zette het logge gevaarte zich weer in beweging.

'Dag, mijnheer D'Haeyer', zei Colette.

'Dag, Colette', antwoordde hij, en zonder plichtplegingen ging hij vóór haar naar binnen.

Maar alsof hij het toch te kortaf of te onbeleefd vond, voegde hij eraan toe: 'Ga maar boven.' Wat zij ook, door in een zijdeur te verdwijnen, deed.

Blijkbaar was het lastig voor hem geweest deze weinige woorden uit te spreken.

Hij zat alweer aan zijn schrijftafel in de ambtszaal, achter de deur waarop te lezen stond: 'Verboden toegang'.

II

‘Hewel, hoe is ’t?’ vroeg Colette toen ze binnenkwam op de bovenkamer.

‘Goed, blij u te zien’, klonk het welkom en ook het gezicht van de sprekende zei ‘blij’.

Zij zat in een hooggerugde fauteuil op een kussen, met een kussen achter zich, met een kussen vóór zich, waarop haar ellebogen steunden, en onder de deken die onder de tafel haar knieën bedekte, staken ook de hoeken van een kussen uit, waarop haar voeten moesten staan. Een paar sluimerende honden, een kleine witte poedel en een glimmende, kortharige zwarte, ontwaakten en hieven een hevig blaflawaai aan. Ze dreigden met de scherpe witheid van hun tanden, grijnsden, sprongen van de tafel op de schouders van hun meesteres en over haar brede, gekromde rug weer op de tafel met de snuit vooruit naar Colette.

Het duurde een hele tijd voor ze zich veilig kon neerzetten, onder het sussende smeken van de zieke: ‘Stil Pitoe, stil, Mirza!’ Deze streelde haar honden als beloning voor hun ongemanierdheid, zoals men doet met een kind dat verwend wordt; zij scheen geveleid door hun verdedigende optreden en hun nijldige voorliefde.

‘Hoe gaat het?’ vroeg Colette nogmaals uit gewoonte en als inleiding van ’t gesprek, hoewel het antwoord steeds hetzelfde was.

Het luidde dan ook: ‘Hoe zou het gaan! Hier zitten dag en nacht op dezelfde plaats sinds zestien jaren.’

Waar is een troostwoord voor een dergelijke

ramp? Colette zuchtte eens uit meegevoel. Zij keek door 't vensterraam over de sporen: ginds het roodbakstenen huisje van de spoorwachter; dáár, tegenover, de grote groene notenboom, het vierkante gebouw met één verdieping, naakt en onhuiselijk, waarop in vette zwarte letters te lezen stond: 'Afspanning. *In den bonten Leeuw*, bij J.J. Kerre, *koopman in vlas en boter, verkoopt men drank.*'

Zestien jaren! Ja, Colette wist het; al zestien jaren zat madame D'Haeyer op dezelfde plaats, zag zij die notenboom, nu eens bladerloos, dan weer bottend, weelderig groen, en vervolgens zijn roest met alle winden neerstrooiend. Zij zag de sneltreinen ruisend voorbijstomen, voelde de plankenvloer onder zich daveren, zag de boemeltreinen stilhouden, de reizigers in- en uitstappen, terwijl zijzelf altijd onbeweeglijk bleef, gelijk een levenloos voorwerp, met echter alle wakker blijvende eisen die het leven heeft.

'Wat nieuws?' vroeg Colette, die al verwachtte wat dat nieuws zou zijn: klachten over de botheid van de meid, over de onverschillige stilheid van de zoon, die weliswaar niets lelijks tegen zijn moeder zei, maar van wie ze toch geen voldoening had, geen enkel minzaam woord. En Colette wist ook wat zij antwoorden zou, dat elk zijn kruis heeft op de wereld en dat geduld nog het beste is.

Maar nu was het niet zo. Madame D'Haeyer zei eerder gewichtig dan verheugd: 'Wij krijgen Berenice hier!'

'Berenice! Uw kleindochtertje, toch niet voorgoed?'

'Jawel, wat zegt ge van zoiets? Op mijn oude dag nog een kind op de nek!'

‘En hoe komt dit?’ vroeg Colette.

‘Ge weet dat na de dood van mijn dochter haar tweede man Berenice, zijn stiefkind, bij hem hield. Welnu, hij hertrouwt met een weduwe die zelf vijf of zes kinderen heeft, en zij wil Berenice niet bij zich. Wat moet ik doen, ik grootmoeder, haar in huis nemen, nietwaar?’

‘En wat zegt mijnheer August?’

‘Wat zou hij zeggen? Niets dat het hem om het even is.’

‘Och,’ antwoordde Colette troostend, ‘maak daar toch geen zwaarigheid in, zo’n jong schepselke in huis kan nog uw hulp en bijstand worden. Wij waren ook zo ontevreden toen wij Otto tot last kregen, en hij is ons aller oogappel nu. Hoe oud is Berenice?’

Madame D’Haeyer dacht een ogenblik na.

‘Ik denk ongeveer veertien jaar; ik heb haar zo zelden gezien, ik, met mijn gebrek, kon haar zo weinig bekoren’, verontschuldigde zij zich.

‘Zo heeft ieder huiske zijn kruiske’, antwoordde Colette, die dacht iets nieuws uit te spreken. ‘Ik ook heb het mijne.’

‘Gaat hij er nog heen?’ vroeg madame D’Haeyer.

‘Martinus, mijn broer, naar de Bierboom bij die baarze? O ja, zulke wijven laten een man niet los, te meer als er dát van komt’, en Colette maakte een geldtellende beweging met duim en wijsvinger.

‘Als hij maar niet met haar trouwt?’

‘Dat is mijn voortdurende vrees, zij verbittert mijn leven’, zuchtte de oude meid.

‘En Edward, uw tweede broer, gedraagt die zich nogal wijs? Er is niets meer van te horen?’

‘Och, wat kan ik zeggen! Als er geen zondagen

kwamen, zou dat genoeg gaan; maar de jenever, die ellendige jenever!

Op dit ogenblik kwam de dienstmeid binnen, jong, mooi, blozend, brutaal en zwartharig.

‘Wel, wel, zo lang wegblijven!’ verweet madame D’Haeyer haar, terwijl zij vanonder haar diep gekromde rug het gezicht schuin hield om te kijken.

En nu ging het erop los: van rond en fris werd het jonge gelaat eensklaps hoekig en hard, wel tien jaar ouder; de ogen stonden strak, de lippen kwamen naar voren.

‘Ha, ha! Ge zoudt mij zeker in een kooi willen houden gelijk een vogel? Ge kunt niet verdragen dat ik een minuut plezier heb; omdat gij oud zijt en niet kunt gaan, moeten ze allen een aszak op hun hoofd leggen!’¹ En meteen rukte zij brutaal het steunende kussen vanonder de ellebogen, wierp het tuimelend naar een stoel, waar het van afviel, sloeg een ammelaken² op het tafeltje, een bord, een vork, een mes, alles met overdreven haast en onnodig gerucht.

De lamme kromp ineen van schrik; de honden verschuilden zich angstig achter haar rug. Pas toen Colette, om dit huiselijk drama te ontvluchten, van haar stoel opstond, kwamen de twee wachters weer dreigend tevoorschijn en rekenden ze het, vanaf de schouders van de meesteres, nauwwend tot hun plicht de aftocht te blaffen.

1 Rouwen.

2 Tafelkleed.

Erfelijk belast
Virginie Loveling

© 2023 Davidsfonds / Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen
en Virginie Loveling
Gemaakt onder licentie van Davidsfonds.
'Davidsfonds' is het geregistreerde merk van Davidsfonds vzw,
Sluisstraat 79 bus 03.01, 3000 Leuven.

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk april 2023

Opmaak omslag: Herman Houbrechts
Beeld omslag: Paula Modersohn-Becker
Opmaak binnenwerk: 5NUL8 Grafische Producties

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3989 3
D/2023/0034/191
NUR 300